

Πτυχές της ασκητικής ζωής και των λόγων του Γέροντα Εφραίμ Κατουνακιώτη (Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009))

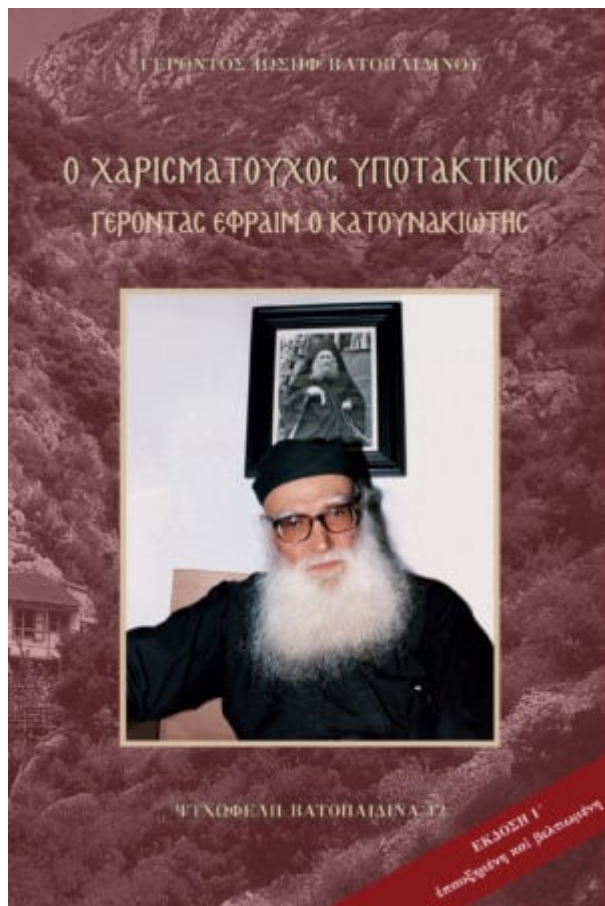
/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



Στην συνέχεια θα αναφερθούμε, βοηθούμενοι από τις άγιες ευχές του, σε πτυχές της ασκητικής ζωής και των λόγων του, όσους μπορέσαμε να συγκερατήσουμε. Εκείνο όμως, που θα ωφελήσει το πλήρωμα των πιστών και της Εκκλησίας μας, είναι η ακρίβεια του πρακτικού βιώματος, που αποτελεί την ολοκληρωμένη μετάνοια από την πράξη στην θεωρία, όπως την χάραξαν οι Πατέρες μας.

Αφού συνειδητοποίησε, ο οσιώτατος Γέροντας, την σημασία και το νόημα της σαρκώσεως του Θεού Λόγου και την λεπτομέρεια, που οι Πατέρες μας έζησαν σε όλη την ζωή τους, δεν έδωσε κατά το ψαλμικό λόγιο «ύπνον τοις οφθαλμοίς και ανάπαυσιν τοις κροτάφοις» (Ψαλ. 131, 4) μέχρις ότου και αυτός πρακτικά ζήσει τις θείες αντιλήψεις και δωρεές της Χάριτος, που διαπιστώνουμε προσωπικά και

εμείς να συμβαίνουν στην ζωή του. Περισσότερο όμως, μας συγκινούσε η αυστηρότητα της μαρτυρικής φιλοπονίας του.



Εάν κατά την Γραφή «ον αγαπά Κύριος παιδεύει, μαστιγοί δε πάντα υιόν ον παραδέχεται» (Παροιμ. 3, 12) ήταν επόμενο και ο όσιος αυτός αθλητής να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή αυτών που βαστάζουν τα στίγματα του Κυρίου μας. Η ακριβής τήρηση της υποταγής και υπακοής τον δίδαξε τα μυστήρια του πνευματικού νόμου, τις ιδιότητες της Χάριτος, τους δαιδάλους της πλάνης και τα «βαθέα του σατανά» (Αποκ. 2, 24) και έγινε πλέον «διδασκός Θεού» (βλ. Ιω. 6, 45) στην πρώτη γραμμή των δασκάλων και οδηγών για την οδό της σωτηρίας. Το όνομά του, παπα-Εφραίμ ο κατουνακιώτης, αυτό δηλώνει κυρίως και λιγότερο ότι κατοίκησε και κοιμήθηκε στον συγκεκριμένο τόπο του Αγίου Όρους.

Τα πρώτα μαθήματα άρχισαν στο ησυχαστήριο του Αγίου Βασιλείου όταν ανέλαβε την εφημερία στον Γέροντα Ιωσήφ. Έγιναν συστηματικά αποδίδοντας πνευματικούς καρπούς όταν μεταφέρθηκε ο Γέροντάς μας στην Μικρή Αγία Άννα, όπου παρέμεινε εκεί για δύο μήνες μαζί του ο παπα-Εφραίμ. Όταν τον ρωτούσαμε για να γνωρίσουμε τα στοιχεία της πνευματικής προκοπής, μας έλεγε: « Δύο μήνες που κάθησα στον γέρο Ιωσήφ ήταν αρκετοί, για να βρω την χάρη, όπως οι Πατέρες μας περιγράφουν. Η προσεκτική ζωή είναι απαραίτητος όρος και ειδικά η συντριβή του θελήματος, κυρίως όμως η καθαρή προσευχή. Όπως έμαθα από τον Γέροντα να

συγκεντρώνω τον νου μου, προσευχόμενος μόνος στο κελλί μου. Ξαφνικά αισθάνθηκα σαν να άνοιξε μπροστά μου το απέναντι μέρος και παρουσιάστηκαν τρεις μορφές. Τόση αγάπη πλημμύρισε την ψυχή μου, που αυθόρμητα αγκάλιασα την μεσαία. Η αίσθησή μου με έπειθε ότι ήταν ο Χριστός με δύο αγγέλους. Δεν μπορώ όμως να περιγράψω τι συνέβη ή τι αισθάνθηκα. Η λύση στην απορία μου ασφαλώς δινόταν από τον Γέροντα στον οποίον πήγαινα μόλις περνούσε η θεία επίσκεψη. Ανέβηκα στον δάσκαλο, αν και ήταν μεσάνυχτα, για να μάθω την σημασία του μυστηρίου, που για πρώτη φορά μου συνέβη». Όταν μας το διηγόταν αυτό ήταν σαν να το ξαναζούσε και μας έπειθε εκ των πραγμάτων ότι «πιστός Κύριος εν πάσι τοις λόγοις Αυτού» (Ψαλ. 144, 13).



Και συνέχισε να αφηγείται:

«Αν και ήταν ακατάλληλη η ώρα της επισκέψεως και απαιτήσεώς μου, με δέχθηκε ο Γέροντας, με αγκάλιασε με χαρά και μου είπε: Αυτή, παιδί μου, είναι η Χάρις που σε δίδασκα και ήθελες να γνωρίσεις. Αυτή είναι η πρώτη βαθμίδα, το γνήσιο πρώτο ξεκίνημα. Από εδώ θα έρθουν τα όσα περιγράψαμε και εμείς και οι Πατέρες

μας, που διάβαζες και με ρωτούσες. Πόσοι το ζήτησαν αυτό μέσα στην ιστορία και την ζωή και το βρήκαν αργότερα ή μετά από έμπονη προσπάθεια και συ το βρήκες τόσο σύντομα και τόσο καθαρά. Τώρα, άλλη αίσθηση, άλλοι κόσμοι και τροφή πνευματική, άλλο επίπεδο προσευχής, που είναι μάλλον η αίσθηση της αγχιστείας “όσων έλαβον Αυτόν” και με εξουσία μπαίνουν στο χώρο της υιοθεσίας».

Στο σημείο αυτό μας προκαλούσε, ώστε να είμαστε προσεκτικοί και να επιμένουμε στην προσευχή.

Μετά από αυτό το γεγονός έγινε αχώριστη η παρουσία του στον Γέροντα και συνεχώς τον προκαλούσε. «Όχι μόνος σου Γέροντα να γεύσαι τα κεράσματα». Ο μακάριος Γέροντας μας Ιωσήφ συνήθιζε να αγκαλιάζει το κεφάλι των μαθητών του και να προσεύχεται, όταν αισθανόταν την ώρα της μεταδόσεως κάποιας θείας ευλογίας.

Κάποτε, μας έλεγε ο αείμνηστος, όταν επισκέφθηκε τον Γέροντα τον βρήκε σε κατάσταση εκστάσεως, σε ώρα προσευχής. Κρατώντας το κεφάλι του, το ακούμπησε στο στήθος του. Προσευχόταν σαν να βρισκόταν σε θεωρία. Όταν συνήλθε του είπε με πολλή χαρά.

«Εσύ, παιδί μου δεν έχεις μόνο καθαρότητα και ευθύτητα ψυχής. Έχεις την αγνεία, τον χώρο και την έδρα της Χάριτος. Αυτά όλα που είδες και γεύτηκες είναι πληροφορίες, που πάντοτε σε απασχολούσαν. Τώρα είναι η ώρα της δικής μας προσφοράς, για να αποκτήσουμε τα θεία χαρίσματα. Τώρα είναι η ώρα της πράξεως, που είναι η επίβασις της θεωρίας».

Από τότε ο νέος αθλητής με περισσότερο ζήλο σήκωνε τον περιεκτικό σταυρό της φιλοπονίας δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην υπακοή, την πραγματική βάση της προκοπής. Τα έργα και οι λόγοι του οσιωτάτου Γέροντος Εφραίμ, όλη η ζωή του, όλος ο στόχος και σκοπός ήταν η υποταγή και υπακοή.

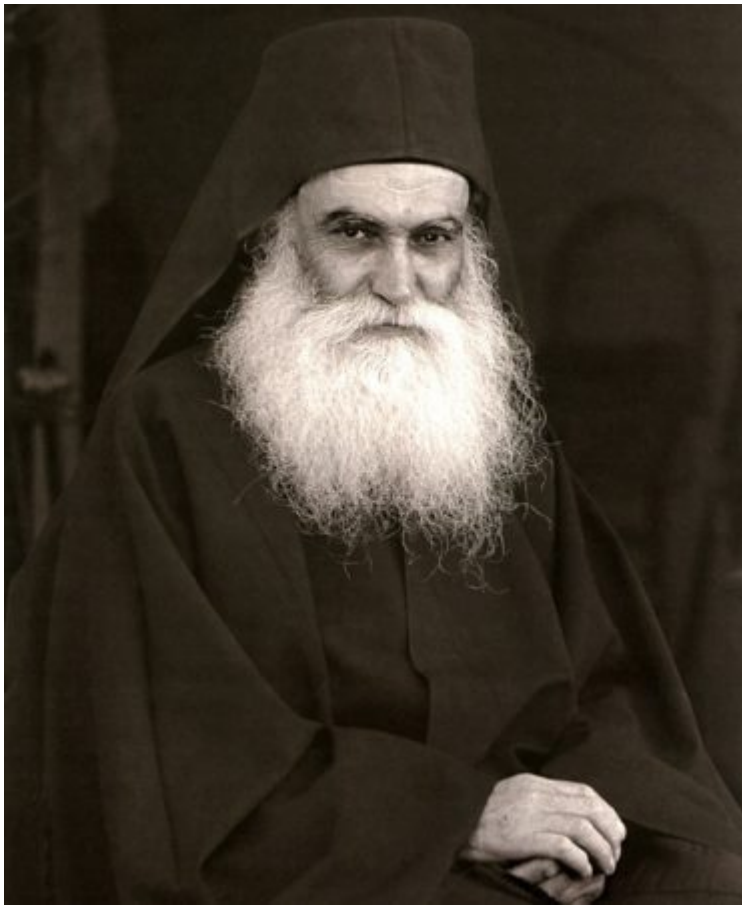


Μας έλεγε κάποτε: « Αφού, σχεδόν με περιέργεια, συνάντησα τον γερο Ιωσήφ και μου αποκάλυψε ποιός ήμουν, δεν φανταζόμουν ότι θα ενωθώ μαζί του, θα συνεχίσω την δική του παράδοση και θα γευθώ αυτά που διαβάζουμε στους Πατέρες. Ομολογώ, ότι κανέναν άνθρωπο δεν αγάπησα τόσο, ούτε φοβήθηκα, όσο αυτόν τον Γέροντα, που έγινε και έμεινε το ίνδαλμα όλης της ζωής μου, και όταν ζούσε και όταν έφυγε. Έγινε το σωσίβιό μου, η μνήμη του και μόνο με ανέσυρε από τα λάθη και με προήγαγε σε προκοπή σε όλη την ζωή μου».

Κάποτε που έκανε κάποιο λάθος και άργησε να πάει στην Λειτουργία την κανονική ώρα, τον επέπληξε και τον έδιωξε από το κελλί του. Τον κράτησε μακριά του για τρεις ημέρες, όσο και αν με δάκρυα ζητούσε συγχώρηση. Όταν τον δέχθηκε κατάλαβε, ότι ήταν μία δοκιμασία πρακτικής εμπειρίας, για να τονίσει την σημασία της ακρίβειας, που απαιτεί η πνευματική πρόοδος ώστε να οδηγηθεί από την πράξη στην θεωρία.

Η μόνιμη προσπάθεια και εργασία του Γέροντος Εφραίμ ήταν, όπως διδάχθηκε από τον Γέροντά μας Ιωσήφ, η ακριβής τήρηση του προγράμματος. Προσπαθούσε να αντιγράψει τον Γέροντα Ιωσήφ στις αγρυπνίες, στις προσευχές, όσο επέτρεπε το τυπικό τους στα Κατουνάκια. Την αγρυπνία κατά την διάρκεια της νύκτας την τηρούσε με όση δύναμη είχε. Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού, μετά το Απόδειπνο, αποσυρόταν σε μία άκρη της καλύβης τους με ένα μικρό σκαμνάκι και

σχεδόν μέχρι τα μεσάνυκτα προσευχόταν. Τον χρόνο τον μετρούσε με την ανατολή των άστρων μέχρις ότου έφταναν σε ορισμένο ύψος.



Γραφής και των Πατέρων, ιδιαίτερα προστήθιζε ολόκληρα κείμενα, που έβγαιναν από την θεία Χάριτος.

Η ευλάβειά του εκδηλωνόταν

ιδιαίτερα στην θεία Λειτουργία και λειτουργούσε καθημερινά μέχρι τα γεράματά του, όσο το επέτρεπαν οι δυνάμεις του. Συνεχώς σκεπτόταν την αυριανή Λειτουργία και προσευχόταν για να έχει αίσθηση Χάριτος. Σε αυτήν φανέρωνε όλο τον εσωτερικό του κόσμο, που έπασχε τα θεία. Ως λειτουργός ήταν μετάρσιος και επέμενε στην μνημόνευση όσων γνώριζε και θυμόταν και όσων κατά καιρούς του ζητούσαν πνευματική βοήθεια. Ιδιαίτερα όμως μεριμνούσε για τους κεκοιμημένους, γιατί έφυγαν και ίσως ήταν ξεχασμένοι. Πολλές φορές, όπως μας έλεγε, είχε πληροφορία για την κατάσταση αυτών που μνημόνευε. Όταν κάποτε ξεχνούσε να μνημονεύσει μερικούς, αισθανόταν ότι του έκαναν παράπονο. Απαιτούσε πάντοτε μετά την Λειτουργία να υπάρχουν κόλλυβα για Τρισάγιο.

Το πως θα ψάλλει τα της θείας Λειτουργίας διδάχθηκε από τον Γέροντα Ιωσήφ. Χαιρόταν τόσο πολύ ο μακάριος Γέροντάς μας από τις Λειτουργίες, που έκανε ο μακαριστός αδελφός μας και έλεγε: « Δεν πιστεύω να γίνεται στο Άγιον Όρος καλύτερη θεία Λειτουργία».

Σε όλη την ιερατική διακονία του έκανε Σαρανταλείτουργα. Είχε όμως πολλή ακρίβεια στις αμοιβές, και ουδέποτε δεχόταν χρήματα γι' αυτά, αν δεν ήταν βέβαιος, ότι θα τα τελέσει. Δεν δεχόταν επίσης δωρεές, αν δεν μπορούσε να προσευχηθεί για τους δωρητές. Τα περισσότερα δε χρήματα μοίραζε στους φτωχούς πάντοτε μυστικά.

Επόμενο είναι φυσικά σε όσους γεύτηκαν τις θείες δωρεές να μην τους συγκινεί ή απασχολεί ο μάταιος αυτός κόσμος. Στον Γέροντα, ήταν φανερή η αποχή από τα πράγματα αυτού του κόσμου και ιδιαίτερα από τα χρήματα. Έμαθε από τον Γέροντα Ιωσήφ την δύναμη και ενέργεια της πίστεως, αυτήν που οι Πατέρες ονομάζουν «πίστιν της θεωρίας», και με την βοήθεια αυτής αμεριμνούσε, αφού όλα τα ανέθετε στην θεία Χάρη, που εν αισθήσει πάντοτε έπασχε.

(Γ. Ιωσήφ Βατοπαιδινού, Ο χαρισματούχος υποτακτικός Γέροντας Εφραίμ ο Κατουνακιώτης, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 12, σ. 49-57)